

Δημόσια
Διαβούλευση

Αντιμετώπιση
των ναρκωτικών

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗ
ΕΥΡΕΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ
ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ
ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΙΝΑ ΠΑΥΛΟΥ - Υπεύθυνη Χαρτοφυλακίου Πρόνοιας
ΜΙΧΑΛΗΣ Ο. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ - Συντονιστής Συμβουλίου

26 Ιουνίου 2025

**ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ
ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ**

Συμβούλιο
Παρακολούθησης
Κυβερνητικού
Έργου

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Κύπρος, παρά τα χαμηλότερα ποσοστά χρήσης σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αντιμετωπίζει αυξητικές τάσεις χρήσης, ιδίως στη νεολαία, και μια πρόσφατη τραγική έξαρση των θανάτων από υπερβολική δόση, κυρίως από διεγερτικά.

Η διακυβέρνηση ΔΗΣΥ τα προηγούμενα χρόνια έθεσε τα θεμέλια μιας σύγχρονης, ανθρωποκεντρικής και θεραπευτικής προσέγγισης, με τη δημιουργία και ανεξαρτησία της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ), τη θέσπιση εναλλακτικών λύσεων αντί της φυλάκισης για χρήστες, τη μείωση της βλάβης και του στίγματος και τη νομιμοποίηση της ιατρικής κάνναβης. Ταυτόχρονα προώθησε την αυστηροποίηση της στάσης μας για καταστολή της εμπορίας.

Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν και εξελίσσονται. Με στρατηγικό στόχο να καταστεί η Κύπρος η ασφαλέστερη χώρα στην Ευρώπη σε σχέση με τα ναρκωτικά, οι προτάσεις μας εισηγούνται ένα ενισχυμένο συνεκτικό σχέδιο δράσης γύρω από επτά άξονες: **Πρόληψη, Καταστολή, Θεραπεία, Κοινωνική Επανένταξη, Έρευνα / Παρακολούθηση, Οικογένεια και Ψυχική Υγεία**. Οι προτάσεις εστιάζουν στην ενίσχυση των δομών πρόληψης στα σχολεία, στην αύξηση της χρηματοδότησης για να φτάσει στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, στον εκσυγχρονισμό και την επέκταση των θεραπευτικών προγραμμάτων σε παγκύπρια βάση, στην αυστηροποίηση του πλαισίου για τους εμπόρους, και στη δημιουργία ενός στιβαρού πλαισίου κοινωνικής και επαγγελματικής επανένταξης. Κεντρική φιλοσοφία είναι η στήριξη του χρήστη και της οικογένειάς του, με ταυτόχρονη αμείλικτη στάση έναντι των "εμπόρων του θανάτου".

Τέλος καλούμε σε διακομματική συνεννόηση και συνεννόηση με όλους τους αρμόδιους φορείς, για την άμεση υιοθέτηση και εφαρμογή των μέτρων αυτών, καθώς το πρόβλημα είναι εθνικό και υπερκομματικό.

1. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΣΥ ΚΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΔΗΣΥ (2013-2023)

Η διακυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού κατά τη δεκαετία 2013 - 2023 σηματοδότησε μια ουσιαστική στροφή στην αντιμετώπιση των ναρκωτικών, μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους από την αμιγώς τιμωρητική λογική σε μια πιο ισορροπημένη και ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Οι παραδοσιακές θέσεις και οι δράσεις της περιόδου αυτής συνοψίζονται στα εξής:

- 1. Υιοθέτηση Ολιστικής και Ισορροπημένης Στρατηγικής:** Ο ΔΗΣΥ αντιμετωπίζει το πρόβλημα ως **πολυδιάστατο** και ως ζήτημα **δημόσιας υγείας** που απαιτεί σφαιρική λύση.

Από το 2013 θεσπίστηκε η Εθνική Στρατηγική για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων (2013-2020) και στη συνέχεια αναθεωρήθηκε με ορίζοντα 2021 - 2028, ευθυγραμμισμένη με τους ευρωπαϊκούς πυλώνες: Πρόληψη, Θεραπεία, Κοινωνική Επανένταξη, Μείωση της Προσφοράς, πρώτα βήματα στη Μείωση της Βλάβης.

- 2. Θεσμική Ανασυγκρότηση, Τομές και Ανεξάρτητοι Φορείς:** Την τελευταία δεκαετία, ο ΔΗΣΥ υποστήριξε ενεργά **θεσμικές αλλαγές** για πιο αποτελεσματική πολιτική αντιμετώπισης.

Δημιουργήθηκε η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) το 2017, ως μετεξέλιξη και αναβάθμιση του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου. Η ΑΑΕΚ ανέλαβε τον ρόλο του κεντρικού, αυτόνομου συντονιστικού φορέα, μια πάγια θέση του ΔΗΣΥ για την **αποπολιτικοποίηση** του χειρισμού του ζητήματος.

- 3. Προτεραιότητα στην Πρόληψη και Νεολαία:** Ο Δημοκρατικός Συναγερμός (ΔΗΣΥ) διαχρονικά έδωσε έμφαση στην πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών, ιδίως μέσω της **ενδυνάμωσης των εφήβων και νεαρών ανθρώπων**. Η αντιμετώπιση της εξάρτησης θεωρείται ζήτημα δημόσιας υγείας και κοινωνικής συνοχής, με στόχο την αποτροπή των νέων από ένα «δρόμο χωρίς επιστροφή» λόγω ναρκωτικών.

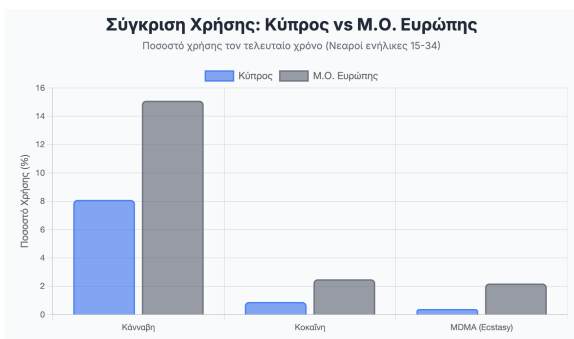
Στρατηγικές ενημέρωσης, σχολικά προγράμματα και δράσεις νεολαίας αποτέλεσαν βασικά εργαλεία της πολιτικής μας.

4. **Στήριξη Οικογένειας και Έγκαιρη Παρέμβαση:** Πάγια θέση του ΔΗΣΥ ήταν η **στήριξη των οικογενειών** στον αγώνα κατά των ναρκωτικών. Υιοθετήθηκε η ανάγκη συστράτευσης όλων – γονέων, σχολείου, κοινότητας – ώστε να υπάρξει έγκαιρη παρέμβαση και διέξοδοι για τους νέους που κινδυνεύουν. Ο ΔΗΣΥ τόνιζε διαχρονικά ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών αφορά ολόκληρη την κοινωνία και απαιτεί ευαισθητοποίηση όλων.
5. **Εναλλακτικές της Φυλάκισης, Στίγμα, Μείωση Βλάβης:** Με τον τροποποιητικό νόμο του 2016, δόθηκε για πρώτη φορά η δυνατότητα σε χρήστες που συλλαμβάνονται για αδικήματα κατοχής να επιλέξουν τη θεραπεία αντί της ποινικής δίωξης και της φυλάκισης. Η φιλοσοφία ήταν "ο χρήστης είναι ασθενής, όχι εγκληματίας". Έτσι έγινε και μια μεγάλη προσπάθεια για αρκετά χρόνια για μείωση του στίγματος και της βλάβης με επικέντρωση στη θεραπεία.
6. **Νομιμοποίηση Ιατρικής Κάνναβης:** Η Κύπρος έγινε από τις πρώτες χώρες στην Ευρώπη που νομοθέτησε τη χρήση της φαρμακευτικής κάνναβης για συγκεκριμένες ιατρικές παθήσεις (2017, με επέκταση το 2019), αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των ασθενών στην πρόσβαση σε νέες θεραπείες. Απαιτείται βεβαίως να προχωρήσει η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας.
7. **Ενίσχυση Δομών:** Αυξήθηκε σταδιακά η δυναμικότητα των θεραπευτικών προγραμμάτων και επεκτάθηκε η γεωγραφική τους κάλυψη, ενώ δρομολογήθηκε η δημιουργία εξειδικευμένων δομών που για χρόνια δεν υπήρχαν (π.χ. για ανηλίκους).
8. **Συνεργασία και Διεθνής Προσανατολισμός:** Πάγια θέση του ΔΗΣΥ ήταν η **συνεργασία** όλων των αρμόδιων φορέων σε εθνικό επίπεδο, καθώς και η ευθυγράμμιση με τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Υπήρξε στήριξη των προσπάθειών της πολιτείας και της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ), όπως και των

ΜΚΟ, με στόχο μια κοινωνία όσο το δυνατόν απαλλαγμένη από τα ναρκωτικά. Ο ΔΗΣΥ τάχθηκε υπέρ της άντλησης τεχνογνωσίας από διεθνείς οργανισμούς και της συμμετοχής της Κύπρου σε ευρωπαϊκά προγράμματα αντιμετώπισης των ναρκωτικών, ώστε οι εγχώριες δράσεις να ενσωματώνουν βέλτιστες πρακτικές.

2. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Παρά την πρόοδο, και την ευνοϊκή σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρώπης, η κατάσταση σήμερα παραμένει εξαιρετικά ανησυχητική και απαιτεί άμεση δράση.

Πηγή: Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) & Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA).
Η κατανομή θανάτων ανά ουσία για το 2023 είναι εκτίμηση βάσει ποιοτικών αναφορών.

Πηγή: Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) & EMCDDA.
Τα δεδομένα αντικατοπτρίζουν τις πιο πρόσφατες διαθέσιμες πληροφορίες.

- **Αυξητική Τάση στη Χρήση:** Αν και η Κύπρος παραμένει κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στη χρήση κάνναβης και κοκαΐνης, τα ποσοστά παρουσιάζουν ανησυχητική αύξηση, ιδίως στις νεαρές ηλικίες. Έρευνες δείχνουν ότι το 9% των 16χρονων μαθητών έχει δοκιμάσει κάνναβη.
- **Έξαρση Θανάτων:** Το 2023 αποτέλεσε χρονιά ρεκόρ, με 17 θανάτους από υπερβολική δόση, αριθμός υπερδιπλάσιος του ιστορικού μέσου όρου. Το ανησυχητικό είναι η μετατόπιση της αιτίας θανάτου από τα οπιοειδή στα διεγερτικά (κοκαΐνη, μεθαμφεταμίνη), γεγονός που υποδεικνύει νέες, επικίνδυνες τάσεις στην αγορά.
- **Αύξηση Κατασχέσεων:** Οι κατασχέσεις, ιδίως κοκαΐνης, έχουν εκτοξευθεί, με ποσότητες - ρεκόρ, σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία. Αυτό καταδεικνύει τόσο την αποτελεσματικότητα των διωκτικών αρχών όσο και την τεράστια αύξηση της διαθεσιμότητας και της διακίνησης ουσιών μέσω της χώρας μας.
- **Νόμιμες Εξαρτησιογόνες:** Η χρήση νόμιμων εξαρτησιογόνων (αλκοόλ, νικοτίνη) στους εφήβους παραμένει υψηλή, κάτι που υποδηλώνει ευρύτερο πρόβλημα εθιστικών συμπεριφορών και κενών ενδυνάμωσης των εφήβων και νέων ανθρώπων.
- **Κενά στις Υπηρεσίες:** Παρατηρούνται σημαντικές ελλείψεις σε δομές, όπως η

απουσία επαρκών κλινών γενικά αλλά και για ενδονοσοκομειακή νοσηλεία εφήβων (TENE) και η ανεπαρκής λειτουργία των κέντρων ημερήσιας φροντίδας. Επίσης, το κρατικό ψυχιατρείο Αθαλάσσας χρήζει άμεσης αλλαγής φιλοσοφίας. Γενικότερα παρατηρούνται λίστες αναμονής για ένταξη σε προγράμματα θεραπείας.

- **Χρηματοδότηση:** Αν και η αξιόπιστη σύγκριση είναι ανέφικτη, φαίνεται ότι η Κύπρος υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου στις δαπάνες για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε αντικειμενικούς λόγους ακριβώς επειδή το πρόβλημα είναι μικρότερο στην Κύπρο από ότι στην υπόλοιπη Ευρώπη. Λόγω όμως της σχετικής έξαρσης που παρατηρείται θα πρέπει να στοχευθεί η αύξηση του προϋπολογισμού για να καλυφθούν κενά που παρατηρούνται και ενίσχυση των διωκτικών αρχών.

3. ΟΡΑΜΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ασφαλέστερη Χώρα για Πολίτες - Πιο Επικίνδυνη για Εμπόρους

Με την οικογένεια και τη θεραπεία στο επίκεντρο των προσπαθειών μας και αξιοποιώντας το μικρό μας μέγεθος και τις δυνατές οικογενειακές και κοινωνικές μας δομές, να καταστήσουμε την Κύπρο την πιο ασφαλή χώρα στην Ευρώπη για τους πολίτες, ως προς την απειλή των ναρκωτικών και την πιο επικίνδυνη και ασύμφορη για τους εμπόρους του θανάτου.

Αυτό σημαίνει μια **διττή επιδίωξη**: αφενός, η μείωση στο ελάχιστο των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι Κύπριοι (ιδίως οι νέοι) από τη χρήση και διακίνηση ουσιών· αφετέρου, η δραστική αύξηση του ρίσκου, του κόστους και της δυσκολίας για οποιονδήποτε επιχειρεί να εισάγει, να διακινήσει ή να πουλήσει ναρκωτικά στη χώρα.

Για να επιτευχθεί αυτός ο κεντρικός στόχος, αξιοποιούνται δύο ιδιαίτερα **πλεονεκτήματα της Κύπρου**:

- το μικρό μέγεθος της χώρας μας. Η μικρή γεωγραφική και πληθυσμιακή κλίμακα επιτρέπει ταχύτερο συντονισμό των αρχών, πιο **άμεση εποπτεία** της κατάστασης και ευελιξία στην εφαρμογή πιλοτικών δράσεων σε τοπικό επίπεδο.

Παράλληλα,

- οι ισχυροί κοινωνικοί δεσμοί, οι παραδοσιακοί δεσμοί οικογένειας και κοινότητας και – παρότι δοκιμάζονται από τους σύγχρονους ρυθμούς ζωής – αποτελούν θεμέλιο που μπορεί να **ενεργοποιηθεί στην πρόληψη, την ανάρρωση αλλά και στην πάταξη**.

Η στρατηγική βασίζεται σε μια **ολιστική αντίληψη**: δεν υπάρχει μία μοναδική λύση για το πρόβλημα των ναρκωτικών. Απαιτείται ένα **συνεκτικό πλέγμα πολιτικών** σε πολλούς άξονες, που θα λειτουργούν συμπληρωματικά.

Συγκεκριμένα, η προσέγγιση μας δομείται σε **επτά άξονες πολιτικής** που καλύπτουν όλο το φάσμα: από την πρόληψη και την καταστολή, μέχρι τη θεραπεία, την επανένταξη και την υποστήριξη της οικογένειας και της ψυχικής υγείας. Κεντρική ιδέα είναι η **“επένδυση στην ασφάλεια”**: περισσότερη ασφάλεια για τους πολίτες σημαίνει καλύτερη ποιότητα ζωής και κοινωνική ευημερία, ενώ η **“αποτροπή μέσω φόβου”** για τους εμπόρους σημαίνει ότι η Κύπρος θα πάψει να θεωρείται πρόσφορο έδαφος για τα κυκλώματα. Η χώρα μας μπορεί να αποτελέσει *υπόδειγμα καλών πρακτικών* στην Ευρώπη χάρη στο μικρό μέγεθος.

Στην πράξη, η υλοποίηση προϋποθέτει συνέργεια όλων: **πολιτείας, κομμάτων, κοινωνικών εταίρων και πολιτών**. Με την έναρξη της παρούσας διαβούλευσης, ο ΔΗΣΥ επιδιώκει να συνδυαστεί η γνώση και η εμπειρία από όλους τους εμπλεκομένους, ώστε να διαμορφωθούν **πολιτικές ευρείας αποδοχής** με στόχο μια σύγχρονη, ασφαλή και υγιή κοινωνία.

4. ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ & ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Οι προτάσεις μας κατηγοριοποιούνται στους παρακάτω επτά στρατηγικούς άξονες:

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΡΟΛΗΨΗ

Η πρόληψη αποτελεί την πιο αποτελεσματική και οικονομικά συμφέρουσα μακροπρόθεσμη επένδυση. Στόχος είναι η θωράκιση των νέων και της κοινωνίας.

Πρόταση 1: Κάθε σχολείο μέσης εκπαίδευσης να διαθέτει τουλάχιστον έναν Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο, με ταυτόχρονη ενίσχυση του ρόλου του Εκπαιδευτικού Συμβούλου.

Επεξήγηση: Η αύξηση των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων από 70 που είναι τώρα σε 130 (ένας σε κάθε σχολείο) θα δημιουργήσει ένα ουσιαστικό δίκτυ προστασίας εντός της σχολικής κοινότητας, για 45.000 παιδιά μέσης εκπαίδευσης. Ο ρόλος τους μαζί με τους υφιστάμενους Εκπαιδευτικούς Συμβούλους θα είναι η έγκαιρη παρέμβαση σε κάθε μορφή παραβατικής συμπεριφοράς και η προληπτική εμπλοκή της οικογένειας, πριν το πρόβλημα κλιμακωθεί. Με αυτό τον τρόπο θα ενισχυθούν τα προγράμματα που απευθύνονται ειδικά σε νεολαία με παραβατική συμπεριφορά, διακοπή φοίτησης, κοινωνική ή ψυχολογική επιβάρυνση καθώς και με έγκαιρη προειδοποίηση σε στρατό και πανεπιστήμια.

Πρόταση 2: Ενίσχυση της Εθνικής Στρατηγικής για αυστηρή εφαρμογή της Νομοθεσίας και περιορισμό της προσβασιμότητας των ανηλίκων στο Αλκοόλ και στο Κάπνισμα.

Επεξήγηση: Η χρήση αλκοόλ συχνά λειτουργεί ως προπομπός για τη χρήση παράνομων ουσιών. Μαζί με το κάπνισμα, αναδεικνύουν αδυναμίες της κοινωνίας μας στη διαμόρφωση ανθεκτικής νεολαίας. Μια συντονισμένη στρατηγική με αυστηρούς ελέγχους, ενημέρωση και ενίσχυση των νέων μας είναι επιβεβλημένη.

Πρόταση 3: Ενίσχυση της πρόληψης και των εκστρατειών ευαισθητοποίησης

μέσω της αξιοποίησης Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και της ορθής αξιοποίησης Κυπρίων και Ελλαδιτών Influencers.

Επεξήγηση: Η επικοινωνία πρέπει να γίνεται στη "γλώσσα" της νεολαίας. Η συνεργασία με πρόσωπα που έχουν θετική επιρροή στους νέους μπορεί να μεταφέρει τα μηνύματα της πρόληψης με πολύ μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα από τις παραδοσιακές μεθόδους.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΙΣΛΑΝΔΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η συνδυαστική λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας και του ΟΝΕΚ σε συνάρτηση με ένα διευρυμένο διυπουργικό συντονισμό θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την υιοθέτηση και εφαρμογή του **Ισλανδικού Μοντέλου Πρόληψης (Icelandic Prevention Model - IPM - Planet Youth)** προσαρμοσμένου στα Κυπριακά δεδομένα και δομές.

Η παρούσα πρόταση απαιτεί διευρυμένη διαβούλευση με τις αρχές και την πολιτεία διότι η προσπάθεια μετατοπίζεται από τη «διόρθωση» μεμονωμένων εφήβων με παραβατική συμπεριφορά ή εξάρτηση, στην αλλαγή του κοινωνικού, σχολικού και οικογενειακού περιβάλλοντος που διαμορφώνει τις επιλογές και τις συμπεριφορές τους στην κάθε κοινότητα.

Πρόκειται για μια στρατηγική **«πρωτογενούς πρόληψης» (upstream prevention)**, η οποία στοχεύει στην εξάλειψη των αιτιών του προβλήματος πριν αυτό εκδηλωθεί με την προώθηση της ιδέας ότι για τέτοια φαινόμενα ο ασθενής είναι η κοινωνία και όχι ο πολίτης. Αυτό χρειάζεται μια διευρυμένη, διακομματική και εθνική διαβούλευση.

Το Ισλανδικό Μοντέλο Πρόληψης προσαρμοσμένο για την Κύπρο θα αποτελέσει ξεχωριστή ενότητα διαβούλευσης για το Συμβούλιο Παρακολούθησης Κυβερνητικού Έργου του ΔΗΣΥ σε μεταγενέστερο χρόνο.

ΑΞΟΝΑΣ 2: ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Παράλληλα με τη στήριξη στον χρήστη, υιοθετούμε μηδενική ανοχή για τους εμπόρους και διακινητές. Στόχος είναι η αποδόμηση των εγκληματικών δικτύων.

Πρόταση 4: Άμεση θεσμοθέτηση και αυστηρή εφαρμογή της νέας οδηγίας (ΕΕ) 2024/1260 για τη δήμευση της περιουσίας εμπόρων ναρκωτικών και μελών εγκληματικών οργανώσεων ειδικά σε σχέση με την δήμευση ανεξήγητου πλούτου.

Επεξήγηση: Η οικονομική εξουθένωση μιας εγκληματικής οργάνωσης σε σχέση με τα ναρκωτικά είναι ουσιαστικό, προληπτικό βήμα για την πάταξη της εμπορίας. Η νέα οδηγία προνοεί ενισχύσεις για τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων πριν την δίκη, τη δήμευση χωρίς καταδίκη, την εκτεταμένη δήμευση και τη δήμευση εις χείρας τρίτου. Κυριότερα όμως προνοεί για πρώτη φορά τη δήμευση ανεξήγητου πλούτου (στην ουσία μεταθέτοντας το βάρος στον έμπορο για επεξήγηση της προέλευσης του συνόλου της ανεξήγητης περιουσίας του).

Αυτό μειώνει το οικονομικό κίνητρο του οργανωμένου εγκλήματος και καθιστά την εμπορία στην Κύπρο ιδιαίτερα ασύμφορη.

Πρόταση 5: Δημιουργία Ιδιώνυμων Αδικημάτων με αυστηροποίηση ποινών για ειδικές μορφές εμπορίας και δημιουργίας αδικημάτων αυστηρής ευθύνης σε κατ' επανάληψη παραβάτες.

Επεξήγηση: Η κοινωνία πρέπει να στείλει ένα σαφές μήνυμα ότι η στοχοποίηση και η εκμετάλλευση των νέων από εμπόρους θα τιμωρείται με την ύψιστη αυστηρότητα. Οφείλουμε να ενισχύσουμε αυτή την κατεύθυνση με τη δημιουργία ιδιώνυμων αδικημάτων όπως είναι εμπλοκή νεαρών διακινητών κάτω των 25 ετών, διακίνηση ή κατοχή από άτομα σε θέσεις ευθύνης, διαφθορά σε σχέση με ναρκωτικά, εμπορία σε χώρους όπου συχνάζουν ανήλικοι κ.ά. Επίσης να ενισχυθούν αδικήματα όπως η χρήση σε χώρους υπό τον έλεγχο ενός προσώπου ώστε μετά από επαναλαμβανόμενες

καταδίκες να μετατρέπονται σε αδικήματα αυστηρής ευθύνης.

Πρόταση 6: Εξέταση και εφαρμογή ειδικού καθεστώτος για καταδικασθέντες εμπόρους για επίσημη καταγραφή τους σε μητρώο διαμονής και καθορισμού απαγόρευσης εισόδου ή δραστηριοποίησης τους σε τομείς και χώρους που συχνάζουν νέοι.

Επεξήγηση: Η κοινωνία μας θα πρέπει να πράξει τα πάντα ώστε να δημιουργηθούν περιοχές και δραστηριότητες χωρίς καμία επαφή με εμπόρους ναρκωτικών. Αυτό θα πρέπει να επεκτείνεται και σε άτομα τα οποία αποδεδειγμένα έχουν διαπράξει σχετικά αδικήματα με τον περιορισμό τους από συγκεκριμένες δραστηριότητες ή την είσοδό τους σε συγκεκριμένους χώρους (π.χ. Σχολεία, αθλητικούς χώρους, αθλητισμό, πανεπιστήμια κλπ).

Ακόμα και σε σχέση με την διαμονή των ατόμων αυτών μετά την έκτιση της ποινής τους θα πρέπει να διατηρείται μητρώο προειδοποίησης των περιόικων.

Σε αυτές τις πρόνοιες θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία για να αποφευχθεί ο στιγματισμός ή η επανένταξη του χρήστη ή του νέου διακινητή αφού η στόχευση αυτής της πρότασης είναι καθαρά και μόνον οι έμποροι.

Πρόταση 7: Ενίσχυση των Διωκτικών Αρχών (ΥΚΑΝ, ΜΟΚΑΣ, Νομική Υπηρεσία):

1. Ενίσχυση της ΥΚΑΝ με επιπλέον προϋπολογισμό, προσωπικό και εξειδικευμένα πρόσωπα για αντιμετώπιση του προβλήματος της υποστελέχωσης, και συνεχή αναβάθμιση της εξειδίκευσης στις τάξεις της.
2. Διάθεση επαρκούς προϋπολογισμού στην ΥΚΑΝ για συνέχιση των προγραμμάτων προμήθειας σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού.
3. Εντατικοποίηση της συνεργασίας με τη ΜΟΚΑΣ και άλλα σώματα για ενίσχυση των οικονομικών και άλλων ερευνών συμπεριλαμβανομένων και σύγχρονης ψηφιακής ανάλυσης και διερεύνησης (DarkWeb, Crypto, Digital Forensics).
4. Επέκταση της δραστηριοποίησης και εξειδίκευσης της Αστυνομίας σε συνεργασία και με την ΜΟΚΑΣ ώστε να αναβαθμιστούν οι δυνατότητες διερεύνησης χρηματοοικονομικών στοιχείων και σχετικών αδικημάτων.

5. Ένταξη στα νέα συστήματα παρακολούθησης της δημοκρατίας της αντιναρκωτικής καταπολέμησης ειδικά για τον έλεγχο και αντιμετώπιση της διακίνησης μέσω των κατεχομένων.
6. Στοχευμένη ενίσχυση της εξειδίκευσης σε όλες τις αρχές της δημοκρατίας (π.χ. Νομική Υπηρεσία, Δικαστήρια, ΥΚΑΝ, ΜΟΚΑΣ, Τελωνεία, Ταχυδρομεία) για δημιουργία μιας **οριζόντιας διακριτής, οργανωμένης ομάδας εξειδικευμένων λειτουργών (Οριζόντια Μονάδα Δίωξης)** για τη διερεύνηση και δίωξη εμπόρων και διακινητών ναρκωτικών αντλώντας εμπειρία από την διεθνή εμπειρία και εφαρμόζοντάς την με οριζόντια συνεργασία σε όλες τις αρχές της δημοκρατίας που μπορεί να εμπλέκονται στη δίωξη και καταστολή.

Πρόταση 8: Συλλογική προσπάθεια (Νομικής Υπηρεσίας, Αστυνομίας, Δικαστηρίων) για ταχύτητα εκδίκασης, ενίσχυση των διαδικασιών έκδοσης ενταλμάτων, αποκάλυψης τηλεπικοινωνιακών δεδομένων και παρακολουθήσεων ειδικά σε περιπτώσεις διερεύνησης ναρκωτικών.

Επεξήγηση: Παρατηρούνται καθυστερήσεις εκδίκασης και δυσκολία στην έκδοση ενταλμάτων και άλλων διευκολύνσεων στην έρευνα λόγω της φύσης και τρόπου που γίνεται η διερεύνηση αδικημάτων που σχετίζονται με ναρκωτικά. Θα πρέπει έγκαιρα, όλοι οι αρμόδιοι φορείς να συνεννοηθούν ώστε να διευκολυνθεί η διερεύνηση των αδικημάτων ναρκωτικών με αυστηρότητα και ταχύτητα. Αν για την διευκόλυνση αυτή θα πρέπει να περάσουν ειδικές νομοθεσίες, ο ΔΗΣΥ θα είναι έτοιμος να εξετάσει αυτές με ταχύτητα.

ΑΞΟΝΑΣ 3: ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Κάθε άτομο με πρόβλημα εξάρτησης πρέπει να έχει άμεση και ανεμπόδιστη πρόσβαση σε ποιοτικές και σύγχρονες θεραπευτικές υπηρεσίες.

Πρόταση 9: Τροποποίηση της Νομοθεσίας ώστε να διευρυνθούν τα αδικήματα ατόμων που κάνουν χρήση για τα οποία θα επιτρέπεται στο δικαστήριο να διατάζει θεραπεία αντί φυλάκισης και αντιστοίχως να διευρυνθεί ο θεσμός και σε σχέση με αδικήματα νεαρών διακινητών που τυγχάνουν αποδεδειγμένης εκμετάλλευσης λόγω χρήσης.

Επεξήγηση: Όταν η αιτία διάπραξης ενός αδικήματος (π.χ. μικροκλοπή) είναι αποδεδειγμένα η εξάρτηση, η φυλάκιση απλώς ανακυκλώνει το πρόβλημα. Η θεραπεία είναι πιο αποτελεσματική για τον χρήστη και την κοινωνία.

Πρόταση 10: Πάταξη της γραφειοκρατίας στις υποθέσεις χρηστών και ενίσχυση της άμεσης παραπομπής από τα Δικαστήρια σε θεραπεία.

Επεξήγηση: Οι σημερινές καθυστερήσεις (έως και 6 μήνες) μειώνουν το θεραπευτικό όφελος. Η παραπομπή πρέπει να είναι άμεση.

Πρόταση 11: Δημιουργία Προγραμμάτων Απεξάρτησης εντός της Φυλακής.

Επεξήγηση: Η περίοδος κράτησης πρέπει να αξιοποιείται ως χρόνος θεραπείας και προετοιμασίας για την επανένταξη, όχι ως "παύση" του προβλήματος.

Πρόταση 12: Διεύρυνση της λειτουργίας των κέντρων ημερήσιας φροντίδας σε καθημερινή βάση και εκσυγχρονισμός του περιεχομένου τους.

Επεξήγηση: Η φροντίδα 1-2 φορές την εβδομάδα είναι ανεπαρκής. Απαιτείται καθημερινή, εντατική στήριξη με σύγχρονες μεθόδους θεραπείας.

Πρόταση 13: Δημιουργία και λειτουργία κέντρων άμεσης φροντίδας (Drop-In Centers) σε όλες τις Επαρχίες.

Επεξήγηση: Για να υπάρχει ένα σημείο πρώτης επαφής και άμεσης βοήθειας για κάθε

χρήστη, οπουδήποτε και αν βρίσκεται, χωρίς γραφειοκρατία.

Πρόταση 14: Ενίσχυση των προγραμμάτων υποκατάστασης (π.χ. μεθαδόνη) με ταυτόχρονη ημερήσια φροντίδα και θεραπευτική αγωγή.

Επεξήγηση: Η υποκατάσταση δεν πρέπει να είναι απλή αντικατάσταση μιας ουσίας με μια άλλη, αλλά μέρος ενός ολιστικού θεραπευτικού πλάνου.

Πρόταση 15: Επέκταση, με κρατική επιχορήγηση, των Κλειστών Δομών Αποτοξίνωσης και Απεξάρτησης για να εξαλειφθούν οι λίστες αναμονής.

Επεξήγηση: Είναι απαράδεκτο ένας άνθρωπος που ζητά βοήθεια να περιμένει μήνες. Η πρόσβαση στη θεραπεία πρέπει να είναι άμεση.

Πρόταση 16: Δημιουργία Χώρου Ασφαλούς Κράτησης Ανηλίκων που θα λειτουργεί ως κλειστό θεραπευτικό κέντρο.

Επεξήγηση: Οι ανήλικοι χρήστες δεν είναι εγκληματίες και δεν πρέπει να κρατούνται σε αστυνομικά κρατητήρια ή φυλακές. Χρειάζονται ένα ασφαλές, θεραπευτικό περιβάλλον.

Πρόταση 17: Δημιουργία Ανοικτών Εντατικών Προγραμμάτων σε Λεμεσό και Λευκωσία, όπου υπάρχει έλλειψη.

Επεξήγηση: Κάλυψη των κενών που υπάρχουν σήμερα στον θεραπευτικό χάρτη της Κύπρου.

ΑΞΟΝΑΣ 4: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ

Η θεραπεία ολοκληρώνεται μόνο με την επιτυχή επανένταξη στην κοινωνία και την αγορά εργασίας. Στόχος είναι η παροχή μιας πραγματικής δεύτερης ευκαιρίας.

Πρόταση 18: Επιχορήγηση και κίνητρα για επέκταση του θεσμού της ενδιάμεσης φροντίδας (halfway houses) και συνεχιζόμενης εποπτείας (follow up) για ομαλή μετάβαση στην κοινωνία.

Επεξήγηση: Οι πρώτοι μήνες μετά την απεξάρτηση είναι οι πιο κρίσιμοι. Οι δομές αυτές παρέχουν ένα προστατευμένο περιβάλλον για την αποφυγή της υποτροπής.

Πρόταση 19: Τροποποίηση της Νομοθεσίας για διαγραφή του ποινικού μητρώου χρηστών που έχουν απεξαρτηθεί (μετά από 2 έτη και με απόφαση δικαστηρίου).

Επεξήγηση: Το στίγμα του ποινικού μητρώου αποτελεί τεράστιο εμπόδιο στην εύρεση εργασίας και την επανένταξη δημιουργώντας το γνωστό φαινόμενο της περιστρεφόμενης πόρτας των φυλακών. Η διαγραφή του είναι πράξη αποκατάστασης.

Πρόταση 20: Τροποποίηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος σε Ελάχιστο Εγγυημένο Κίνητρο Θεραπείας με παράλληλη εφαρμογή της Κοινωνικής Πιστωτικής Κάρτας.

Επεξήγηση: Το επίδομα να συνδέεται με την αποδεδειγμένη ένταξη και συμμετοχή του χρήστη σε πρόγραμμα θεραπείας, μετατρέποντας το από παθητικό βοήθημα σε ενεργό εργαλείο θεραπείας. Σε συνδυασμό με την Κοινωνική Κάρτα όπου είναι προκαθορισμένες οι δυνατότητες χρήσης της για προκαθορισμένα έξοδα θα αποτραπεί η χρήση χρημάτων του κράτους για αγορά απαγορευμένων ουσιών και η αποτροπή του χρήστη να επαναεξαρτηθεί.

Πρόταση 21: Δημιουργία Επιδοτούμενων Προγραμμάτων κατάρτισης και μαθητείας για απεξαρτημένους και αποφυλακισθέντες.

Επεξήγηση: Παροχή των δεξιοτήτων που χρειάζονται για να σταθούν ανταγωνιστικά

στην αγορά εργασίας.

Πρόταση 22: Δημιουργία Κινήτρων και Φοροαπαλλαγών σε επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν άτομα από θεραπευτικά προγράμματα.

Επεξήγηση: Η κοινωνία των επιχειρήσεων πρέπει να γίνει σύμμαχος στην προσπάθεια επανένταξης.

ΑΞΟΝΑΣ 5: ΕΡΕΥΝΑ & ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Χαράσσουμε πολιτική βασισμένη σε δεδομένα (evidence-based policy), όχι σε απόψεις. Η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση είναι κλειδί για την αποτελεσματικότητα.

Πρόταση 23: Αύξηση του Προϋπολογισμού της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) για να καλύψουμε διαπιστωμένα κενά.

Επεξήγηση: Αν και η αξιόπιστη σύγκριση είναι ανέφικτη, φαίνεται ότι η Κύπρος υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου στις δαπάνες για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε αντικειμενικούς λόγους ακριβώς επειδή το πρόβλημα είναι μικρότερο στην Κύπρο από ότι στην υπόλοιπη Ευρώπη. Λόγω όμως της σχετικής έξαρσης που παρατηρείται θα πρέπει να στοχευθεί η αύξηση του προϋπολογισμού για να καλυφθούν κενά που παρατηρούνται. Χωρίς επαρκείς πόρους, καμία στρατηγική δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Η ΑΑΕΚ είναι ο κεντρικός φορέας που πρέπει να ενισχυθεί για να μπορεί να χρηματοδοτεί και να παρακολουθεί όλες τις δράσεις. Αρκετές από τις υπόλοιπες προτάσεις μας απαιτούν τον συντονισμό και χρηματοδότηση από την ΑΑΕΚ και είναι αναγκαία η ύπαρξη των απαιτούμενων πόρων.

ΑΞΟΝΑΣ 6: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η οικογένεια είναι ο πυρήνας της κοινωνίας μας και ο σημαντικότερος σύμμαχος στην πρόληψη και τη θεραπεία.

Πρόταση 24: Δημιουργία και ενίσχυση προγραμμάτων για γονείς και οικογένειες (από σχολεία, δήμους, κέντρα πρόληψης) για ενημέρωση, καλλιέργεια θετικής επικοινωνίας και ενίσχυση της ικανότητας των γονέων να θέτουν όρια.

Επεξήγηση: Πρέπει να ενδυναμώνουμε τους γονείς με τα σωστά εργαλεία για να μπορούν να προστατεύσουν τα παιδιά τους και να διαχειριστούν τις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής.

Πρόταση 25: Δημιουργία και ενίσχυση προγραμμάτων για οικογένειες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες (φτώχεια, ανεργία, βία), παρέχοντας πρόσβαση σε δομές υποστήριξης αλλά και με υποστήριξη κατ' οίκον, στη γειτονιά ή στην κοινότητα.

Επεξήγηση: Οι κοινωνικοοικονομικές δυσκολίες αποτελούν σημαντικό παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση εξαρτήσεων. Η στήριξη αυτών των οικογενειών είναι πρωτογενής πρόληψη. Ταυτόχρονα παρατηρείται μειωμένη ανταπόκριση στα προγράμματα αυτά από τις κοινωνικοοικονομικές ομάδες που τα χρειάζονται περισσότερο. Θα πρέπει τα προγράμματα αυτά να σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να φτάσουμε κοντά στις ομάδες που έχουν περισσότερη ανάγκη.

ΑΞΟΝΑΣ 7: ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Η εξάρτηση και τα προβλήματα ψυχικής υγείας είναι συχνά οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος (διπλή διάγνωση). Η αντιμετώπιση πρέπει να είναι ενιαία.

Πρόταση 26: Αύξηση των Κλινών ενδονοσοκομειακής νοσηλείας εφήβων (TENE) στο Μακάριο Νοσοκομείο.

Επεξήγηση: Η έλλειψη κλινών για εφήβους με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας είναι δραματική. Η ψυχική υγεία είναι η βάση για την πρόληψη κάθε μορφής εξάρτησης.

Πρόταση 27: Αλλαγή φιλοσοφίας στο κρατικό ψυχιατρείο Αθαλάσσας.

Επεξήγηση: Το νοσοκομείο πρέπει να μετατραπεί από έναν "τιμωρητικό" χώρο διαχείρισης κρίσεων σε ένα σύγχρονο θεραπευτικό κέντρο που παρέχει ουσιαστική θεραπεία πέραν της φαρμακοθεραπείας, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια του ασθενούς.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι μια εθνική μάστιγα που δεν αφορά κόμματα και πολιτικούς, αλλά το μέλλον των παιδιών μας και την ασφάλεια της κοινωνίας μας. Οι παραπάνω προτάσεις συνιστούν έναν ολοκληρωμένο, τεκμηριωμένο και ρεαλιστικό οδικό χάρτη για μια αποφασιστική αλλαγή πορείας.

Καλούμε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σε συνεννόηση, διάλογο και συζήτηση για να δράσουμε τώρα.